

Izvorni znanstveni članak
UDK: 783:091.14]27-789.325(497.583Split)“16“
(355.343-057.3+7.071.3)D'Andri, G.“16“

NACRTAK

Rad predstavlja premijerni repertoarno-povijesni prikaz sadržaja i tipologije napjevâ iz nepoznatog rukopisnog glazbenog kodeksa datiranog 1707. godine, koji se danas čuva u Samostanu sv. Frane na Obali u Splitu. Riječ je o kantualu, točnije kirijalu-gradualu-sekvencijaru koji je napisao koparski franjevac i minijaturist Giuseppe d'Andri (lat. Joseph d'Andri). Kantual u jednom svojem dijelu osim gregorijanskih napjeva sadrži napjeve ritmiziranog, odnosno menzuriranog korala. Među napjevima posebnu važnost ima prototip europskog fenomena *cantus fractusa*, napjev nazvan *Credo cardinalis*, koji nalazimo u ovom splitskom rukopisu. Taj napjev susrećemo redovito u europskim rukopisnim izvorima od kraja 13. stoljeća, gdje se prenosio u jednoglasnom obliku, s tek minornim razlikama, ali i u suvremenim vatikanskim priručnicima pod naslovom *Credo IV*. U do sada obrađenim dalmatinskim izvorima za *cantus fractus* ovo je jedan od rijetkih primjera jednoglasne inačice napjeva *Credo cardinalis*. Autorica predstavlja prikaz tipologije splitske liturgijske knjige, njezina sadržaja, notacije i mogućeg skriptora/kompilatora, dokazujući nominalno vezu Kopra i Splita kao mjesta nastanka i uporabe ovog liturgijskog kodeksa.

Ključne riječi: Giuseppe d'Andri, *cantus fractus*, *Credo cardinalis*, Split, Samostan sv. Frane na Obali, kantual, 1707., Split

UVOD

Zbirka glazbenih rukopisa koje se danas čuvaju u Samostanu sv. Frane na Obali sadrži nekoliko vrijednih izvora – graduala, kirijala koje smo u kratkom terenskom istraživanju uspjeli pregledati u rujnu 2017. godine u okviru istraživanja projekta Hrvatske zaklade za znanost (HRZZ-a) »Hrvatski glazbeni i liturgijski kodeksi srednjega vijeka: Interdisciplinarna obrada (CROMUSCODEX70).«

Na ove je unikatne i raritetne izvore recentno upozorio fra Nikola Mate Roščić u monografiji »Samostan sv. Frane u Splitu«² izrazivši unaprijed svoju zahvalnost svim budućim muzikolozima koji će nastaviti obogaćivati njegovo opsežno poglavlje monografije posvećeno povijesti glazbe splitskog samostana pod naslovom »Glazbena tradicija samostana sv. Frane 1600. - 1900.«³

---

1 Ovaj je rad financirala Hrvatska zaklada za znanost (HRZZ) projektom IP-2016-06-6619, CROMUSCODEX70.

2 Usp. Roščić: *Samostan Sv Frane u Splitu*, 189.

3 Vidi ibidem, 135-190.

Među nesređenom i još uvelike sadržajno i repertoarno neistraženom rukopisnom glazbenom građom⁴ vrijednošću se poglavito ističu dvije pergamene »copertine« pisane goticom i notirane kvadratnom koralnom notacijom, najvjerojatnije iz 15./16. stoljeća sa zapisima napjeva gregorijanskog korala, potom jedan »Sammelhandschrift« koji u sebi sadrži nekoliko rukopisnih slojeva: gradual (temporal-sanktoral) i antifonarij, a pisan je na papiru, datacijom najvjerojatnije s kraja 15. ili početka 16. stoljeća.⁵

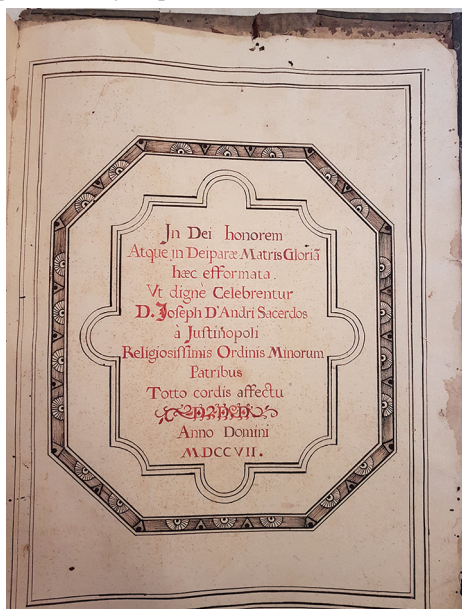
Na ovom mjestu želimo prikazati jedan do danas nepoznati rukopisni glazbeni kodeks iz 18. stoljeća koji sadrži dragocjene tragove repertoara koji se u suvremenoj muzikološkoj praksi označuje sintagmom »l'altro gregoriano« ili *cantus fractus*.

NEPOZNATI OPUS KOPARSKOG SKRIPTORA GIUSEPPEA D'ANDRIJA

(1665. - 1743.)

Kodeks koji se danas nalazi u Samostanu sv. Frane u Splitu ima 311 stranica. Pisan je na papiru i uvezen u kožu. Prema napisu na posljednjoj stranici datira iz 1707. godine.

Slika 1. Kantual Giuseppea d'Andrija, Split, Samostan sv. Frane na Obali, 1707. godina, str. 311.

4 Na ovom mjestu zahvaljujem gvardijanu Samostana sv. Frane u Splitu, fra Žarku Reloti na dopuštenju za pregled glazbenog fundusa splitskog samostana u rujnu 2017.

5 Tipologiju liturgijskih knjiga vidi u: Balboni: *Nomenclatura per la catalogazione dei libri liturgici*, 517-524; Palazzo: *Histoire des livres liturgiques...*; Vogel: *Introduction aux sources de l'histoire du culte chrétien au Moyen Age*.

Ta stranica glasi:

»In Dei honorem /Atque in Deiparae Matris Gloriam / heac efformata. / Ut digne celebrantur / D. Joseph D'Andri Sacerdos / à Justinopoli / Religiosissimis Ordinibus Minorum / Patribus / Tutto cordis affectu / D[edit] D[onavit] D[edicavit] / Anno Domini / MDCCVII.«

Kako je iz ovog navoda razvidno, pred nama je glazbeni rukopis koji je kompilirao i iluminirao svećenik, franjevac opservant iz Kopra (Justinopolis),⁶ don Giuseppe d'Andri – »povero e umile prete istriano.«⁷

O ovom je skriptoru i minijaturistu pisao 1910. godine Andrea Gianni u radu »Koparski minijaturist s kraja 17. stoljeća«. U njemu navodi da je d'Andri bio slavni koparski svećenik – »bravo sacerdote capodistriano.«⁸

Don Giuseppe d'Andri rođen je u rujnu 1665. godine. Od 1684. studira teologiju u Veneciji i boravi u crkvi San Francesco della Vigna, pod svećeničkim imenom padre Giovanni Battista. U Veneciji je 21. studenog 1688. zaređen za svećenika. Svoju mladu misu imao je u crkvi sv. Ane u Kopru 26. prosinca 1688. godine. Iste godine ulazi u franjevački samostan u Kopru pod imenom don Giuseppe. Dio života proveo je u Veneciji,⁹ a od godine 1721. definitivno se vraća u svoj rodni Kopar gdje ostaje do smrti 1. siječnja 1743. Sahranjen je u obiteljskoj grobnici u crkvi sv. Ane u Kopru.¹⁰

Šematizam crkve u Kopru u popisu osoba katedralnog kaptola navodi ga kao »cancellista concistoriale«, dakle kancelara.¹¹

Don Giuseppea d'Andrija kao skriptora i minijaturistu otkriva Giuseppe Caprin u svojoj posthumno tiskanoj ediciji *L'Istria Nobilissima* (1905.) gdje navodi da je d'Andri ostavio franjevcima u Kopru »a nome proprio e dei nipoti, per liberare la sua famiglia da un legato perpetuo, consegnò al Convento di Capodistria con atto del 18 Giugno 1727 libri numero dodici di carta pecora e imperiale.«¹² Knjige je, njih ukupno dvanaest¹³ prepisao u Kopru don Giuseppe d'Andri, a kako navodi Caprin, bile su pisane na skupocjenom papiru i uvezane u kožu, a bile su namijenjene pjevanju u liturgijskom bogoslužju Franjevačkog samostana sv. Ane u Kopru.

6 Usp. Bottero: *On the Causes of the Greatness and Magnificence of Cities*, 1588, 11.

7 Gianni: Di un miniatore capodistirano della fine del saec. XVII, 48.

8 Ibid., 45-48.

9 Samostan San Francesco u Padovi čuva jedan kodeks iz 1719. pisan koralnom goticom i notiran kvadratnom koralnom notacijom za koji Maria Cristina Zanardi u kataloškom opisu navodi da je skriptor isti, kao i u našeg splitskog izvora - Giuseppe D'Andri. Vidi <http://www.nuovabibliotecamanoscritta.it/StampaManoscritto.html?codice=18652>. Kantual koji Zanardi spominje izvorno je bio namijenjen koru konventualne crkve franjevaca konventualaca »Santa Maria delle Grazie di Piove di Sacco dei Minori Osservanti«. Usp. ibidem.

10 Detaljnije podatke o njegovu životu i obiteljsku genealogiju donosi ibid., 45-46.

11 *Schematismo dell'Imperiale regio litorale Austriaco-Illirico*, 166.

12 Usp. Caprin: *L'Istria Nobilissima...*, 62.

13 Ibid., str. 62: »Libri n. dodici di carta pecora, bellissimi legati in tavola e pelle di prezzo condiserabile.«

Andrea Gianni godine 1910. upozorava da se d'Andrija isključivo percipira kao pisara koji je ostavio Franjevačkom samostanu svete Ane u Kopru dvanaest liturgijskih kodeksa, a zaboravlja se apostrofirati da je zapravo riječ o skriptoru i iluminatoru, važnom za crkvenu povijest Istre.¹⁴

Iz prethodno spomenutih činjenica možemo zaključiti da je jedan od gore spomenutih dvanaest kodeksa i ovaj »splitski«, napisan iz pera Giuseppea d'Andija.

D'Andri je pisao i iluminirao kodekse i za druge talijanske samostane i crkve, ne samo za one u Veneciji u kojoj je proveo trideset i sedam godina , što iščitavamo iz njegova napisa »pro memoria« datiranoga 18. lipnja 1727. godine. U tom pismu d'Andri navodi da je cijeloga svojeg života pisao rukopise, na papiru koji se proizvodi u mjestu Fabriano. »Pisao sam rukopise (mezzo) gothicom, ne samo za Veneciju, već i sve njezine crkve i župe.«¹⁵ Pri tomu sam d'Andri nabroja mjesta za koje je pisao kodekse, a to su: Milano, Chiaravalle di Milano, Piacenza, Treviso, Spilimbergo, Dalmatia, Bossina, Istria et altri paesi ancora...¹⁶

Riječ je, dakle, o skriptoru minijaturistu koji je samozatajno ušao u povijest iluminatorske tehnike i liturgijskih glazbenih knjiga od Istre do Dalmacije i Bosne, pa je na ovom mjestu zavrijedio opširniji osvrt i biografske reference jer je važno skriptorsko ime u kontekstu repertoara koji nazivamo *cantus fractus*, koji se prakticirao i pjevao na području od Istre, Dalmacije i Bosne.

Na početku »splitskog« kodeksa u kojem nalazimo tragove *cantus fractusa*, prije samog napjeva Blagoslova vode, nalazi se grb s upečatljivim prikazom vinove loze na vrhu, crkve i biskupova štapa lijevo te natpis: »Episcopus sine...« Tekst ispisan na dnu grba jest najvjerojatnije reformulacija teksta iz Pavlove poslanice Titu (Tit 1,7) s dijelovima teksta koji podsjećaju na liturgiju ređenja →»bonorum dispensator«.¹⁷ Daljnja istraživanja heraldičara možda će dati odgovor na pitanje o kojem je grbu riječ i odredit će njegovu precizniju ubicaciju, ali možemo pretpostaviti (glede skriptora) vezu s katedralnim kaptolom u Kopru.

EUROPSKI KONTEKST D'ANDRIJEVA IZVORA ZA *CANTUS FRACTUS*

Liturgijsko-glazbene knjige Rimskog obreda nakon nakon 14. stoljeća, sve do ranog 19. stoljeća sadržajno se temelje na napjevima koji su ponekad zapisani i tzv. menzuralnom ili proporcionalnom notacijom. Taj fenomen liturgijskih napjeva s menzuralnim elementima, odnosno elementima ritma zapravo definira pojam *cantus fractus*.¹⁸ Tip notacije kojim su ti napjevi zabilježeni potječe iz kva-

---

14 Gianni navodi da je d'Andri bio »meastro miniatore«. Gianni: Di un miniatore capodistirano..., 45.

15 Ibid., 47.

16 Ibid., 47.

17 Na ovoj inicijalnoj uputi iskreno zahvaljujem liturgičaru fra Domagoju Volareviću, suradniku projekta CROMUSCODEX70- HRZZ IP 6619.

18 Ostali su nazivi su: »cantus figuratus«, »cantus mensuratus« ili »canto misto«. Usp.

dratne koralne notacije. Repertoar napjeva *cantus fractusa* koristi semiografske oblike iz klasične koralne notacije, ali i iz menzuralnih notacija svojega doba uz uporabu notnih znakova: *longe*, *brevisa* i *semibrevisa*.¹⁹

Cantus fractus se sve do kraja devedesetih godina 20. stoljeća smatralo manje važnim dijelom crkvene glazbe, stoga je ostao na margini muzikoloških istraživanja. Crkvene napjeve s menzuralnim elementima u sklopu definicije termina *cantus fractusa* nećemo naći ni u jednom glazbenom rječniku ili enciklopediji unatoč njihovu kontinuiranu trajanju u bogoslužnoj glazbenoj praksi sve do 19. stoljeća.²⁰ Najbolji stariji prikaz i definiciju pojma *cantus fractusa* nalazimo u ediciji *Riemann Musik Lexikon*, u kojem je taj fenomen opisan kao »kasno-srednjovjekovni [...] naziv za višeglasne skladbe, dijelove skladbi ili pojedine njihove glasove u kojima su tonovi kompozicijske okosnice »razlomljeni«, uz strogo poštivanje menzure.«²¹ Isti leksikon, pod pojmom »cantus figuratus« ili »figuralna glazba«, navodi da je u 17. i 18. stoljeću to bio naziv za melodijske figuracije gregorijanskih napjeva, tj. za »figurirani koral«.²²

Talijanski su muzikolozi počevši od 2002. godine načinili pravi mali tematski zaokret fokusa k temeljitom istraživanju ritmiziranog koral na talijanskom prostoru u okviru projekta Raphael.²³ Ideja je ovog opsežnog projekta nekoliko talijanskih sveučilišnih centara bila repertoarna obrada crkvenih napjeva s ritamskim elementima iz talijanskih glazbenih kodeksa, i to na repertoarnoj i notacijskoj razini, ali i obradba svih izvora s područja glazbene teorije u kojima se referira na pojavu i stanje tog »menzuralnoga koral« u Italiji od 1350. do 1650. godine.²⁴ Jedan od uzornih primjera sustavne obradbe *cantus fractusa* jedne regije donio je rad talijanske muzikologinje Giulije Gabrielli.²⁵ Njezin je minuciozni diskurs o pojedinim talijanskim zbirkama iz Trenta, kao i pojedinim glazbenim kodeksima talijanskih franjevaca o temi »canto fratto«, zajedno s monografijom

---

radove zbornika Baroffio; Manganelli: *Il Canto Fratto: un repertorio da conservare e da studiare*; vidi Gozzi: *Credo in canto fratto nelle biblioteche trentine*; usp. suvremene mrežne stranice, urednik Michele Manganelli posvećene fenomenu »cantus fractusa«: <http://www.cantofratto.net> (zadnji put mijenjano 23. 9. 2005.).

19 Wolf: *Handbuch der Notationskunde*, 146-171. Osvrt na tipovenotacija *cantus fractusa* vidi u: Gozzi: *Il canto fratto nei libri liturgici del Quattrocento...*, 3-40.; Gozzi: *Canto gregoriano e canto fratto*, 20-21, 27-29 i 33-35.

20 U kontekstu istraživanja figuralnoga pjevanja tijekom 20. stoljeća prednjačili su njemački muzikolozi. Vidi Marco GOZZI 2005., str. 17-47.

21 *Riemann Musik Lexikon*, Sachteil, 146.

22 *Ibid.*, 145.

23 *RAPHAEL* je akronim za engleski naslov projekta *Rhythmic And Proportional Hidden or Actual Elements in Plainchant (1350-1650)*. Usp. Gozzi: *Canto gregoriano e canto fratto*, 103.

24 Usp. knjigu Gozzi, Francesco: *Il canto fratto: l'altro gregoriano Raphael in Plainchant*; Gabrielli: *Il manoscritto 327 della Fondazione Biblioteca San Bernardino di Trento*, 93 -120.

25 Gabrielli: *Il canto fratto nei manoscritti della Fondazione Biblioteca S. Bernardino di Trento*; Gabrielli: *I manoscritti liturgico-musicali di Bolzano: secoli XIII-XIX*; Gabrielli: *Musica e testimoni musicali nel convento dei francescani di Bolzano*.

o talijanskom repertoaru *cantus fractusa* Marca Gozzija,²⁶ relevantni su teme-
lji za nove usporedbe repertoara franjevacu drugih europskih regija, poglavito
napjeva Italije s reliktima figuralnoga pjevanja u Dalmaciji. Upravo su na našem,
dalmatinskom prostoru izvori za figuralno pjevanje – »canto fratto« – najbrojnije
sačuvani u fundusu rukopisnih izvora arhiva franjevačkih provincija.²⁷

Za franjevačke provincije koje su nosile naziv *de observantia* od 17. stoljeća
pa sve do 1890. godine na snazi su bile Sambukanske generalne konstitucije iz
1658. godine, kojima je bilo propisano da se u franjevačkim samostanima s naj-
manje šest glazbeno osposobljenih članova mora pjevati treći čas, misa i vespere
nedjeljama i svim zapovijedanim blagdanima.²⁸

Sam je general reda Matthaesus Pareta 1727. godine prema zapovijedi pape Bene-
dikta XIII. donio odredbu »da se u franjevačkim crkvama gotovo isključivo mora
izvoditi gregorijanski koral«. ²⁹ Tu su odredbu podržavali njegovi sljedbenici u
službama generala reda Gaetano a Laurino 1741. godine i Clemente a Panormo
1757. godine.

Paškal Cvekan je u svojem napisu o odnosu franjevačkog zakonodavstva prema
glazbi u liturgijskom bogoslužju franjevacu temeljito opisao odnos prema tim
regulama. Mjesto fenomena *cantus fractusa*, odnosno pjevanja s menzuranim
elementima, svjedoči glava druga, točka 12., str. 19., spomenute Sambukanske
konstitucije:

»Sub praedictis poenis cantum fractum, seu figuratum per quoscumque faciendum in Eccle-
siis nostris prohibemus: et sub poenis arbitrariis Provincialibus et generalibus, instrumente
quaecumque musica praeter monocordium fratribus omnibus interdicimus, eademque poe-
nas concendentibus aut permittentibus injungimus«. ³⁰

Iz ove se odredbe iščitava i samo nazivlje, u kojem se *cantus fractus* identifi-
cira i opisuje sintagmom figuralno pjevanje. Ono je u ovom kontekstu ujedno
bila i izravna asocijacija na sponu sa svjetovnom vokalnom i instrumentalnom
glazbom suvremene barokne epohe u kojoj se susreću stilski elementi poput pro-
gresija, prohoda, oktavnih i kvintnih skokova virtuosnih ornamentacija.³¹ To su

26 Gozzi: *Cantus fractus italiano: un'antologia*, 1.

27 Breko Kustura: *Sources of »cantus fractus« from Dalmatia...*, 221-228; Breko Kustura:
Sinjski kantuali fra Petra Kneževića..., 123-142; Marić at al.: *Fra Petar Knežević – Gospin
pjesnik i glazbenik*, 33-82.

28 Konstitucije nose ime prema generalu reda Mihaelu Anđelu iz Sambuce, a objavljene
su kao suplement knjige *Chronologia Historico-Legalit Seraphici Ordinis*, Venecija, 1718.
Pregledno donose sve odredbe i statute iz razdoblja 1633. – 1718. Usp. Cvekan: *Franjevačko
zakonodavstvo o pjevanju i orguljama u 17. i 18. stoljeću*, 145-154.

29 Soldo: *Sinjska krajina u 17. i 18. stoljeću*, 319.

30 Cvekan: *Franjevačko zakonodavstvo o pjevanju i orguljama...*, 148: »U našim crkvama
zabranjujemo »cantum fractum« ili figuralno pjevanje pod spomenutom kaznom za svakoga
tko to čini. Pod kaznom prepuštenom sudu Provincijala i Generala zabranjujemo svoj braći
bilo kakve muzičke instrumente osim monokorda. Istu kaznu dodajemo i za one koji to dadu
ili dopuste.«

31 Usp. Gozzi: *Canto gregoriano e canto fratto...*, 21.

elementi glazbe koja »godu ušima, a rastresa srce«,³² pa je bila logična njihova zabrana. No svjedočanstva prisutnosti repertoara *cantus fractusa* u rukopisnim glazbenim knjigama franjevaca nakon njihovih seobi u nove sredine, u Slavoniju, Hrvatsku i Dalmaciju,³³ svjedoče, međutim, da je ta odredba u pojedinim franjevačkim samostanima tek nominalno bila na snazi i da je franjevački repertoar upravo njegovao *cantus fractus* kao žanr crkvene glazbe primjerene često upravo njihovim specifičnim i prigodnim izvedbenim mogućnostima u pojedinim lokalitetima.³⁴

PRELIMINARNA SONDAŽA REPERTOARA

Prilog prethodnoj hipotezi predstavlja i do danas nepoznati izvor za *cantus fractus* iz 1707. godine koji se čuva, bez signature, u okviru glazbene zbirke Samostana sv. Frane na Obali u Splitu. Rukopis pripada kategoriji većih korskih knjiga sljedećeg sadržaja: napjevi nepromjenjivih dijelova misa (kirijal) za najvažnije crkvene blagdane slijedom litugijskog kalendara, od adventa do blagdana Posvete crkve, rekvijem, sekvence za Uskrs, Tijelovo, Marijanska misa blagdana Bezgrešnog začeca, misa za blagdan Imena Marijina. Sadrži i mise svetačkih blagdana: Blagdana svetoga Filipa Nerija, svetog Ignacija, te misu i sekvencu Blagdana Sedam Gospinih žalosti. S obzirom na tip litugijske knjige riječ je o kirijalu-sekvencijaru-gradualu.

Repertoar pripada tipičnoj praksi litugijskih rukopisnih knjiga koje susrećemo i u franjevačkim arhivima Italije, kako recentno navodi Giulia Gabrielli na primjeru glazbenih rukopisa franjevačkog samostana u Bolzanu: rukopisa koji sadrže kombinaciju gregorijanskih napjeva, napjeva koji su nadahnuti napjevima gregorijanskog koral, ali i novoskladanih jednoglasnih napjeva u stilu »l'altro gregoriano«. Neki od rukopisa sadrže pojedine standardne, prototipske napjeve za *cantus fractus* poput napjeva *Credo regis*, *Credo cardinalis*, *Credo della Madonna* ili pak ritmizirane sekvence u stilu *cantus fractusa*.³⁵

Mise koje donosi ovaj splitski izvor pripadaju kategoriji franjevačke mise – »missa franciscana«. Riječ je o jednoglasnim misama koje su dijelom neizravan

32 Cvekan: Franjevačko zakonodavstvo o pjevanju i orguljama..., 148.

33 U hrvatskoj povijesti glazbe za razdoblje 18. stoljeća uvriježno je bilo rabiti pojam »franjevački barok«. Taj je naziv za glazbeni stil koji bi bio zajednički samostanima u Slavoniji, Hrvatskom zagorju, sjeverozapadnoj Bosni i području Dalmatinske zagore inaugurirao Ladislav Šaban. Usp. Šaban: Glazba u franjevačkom samostanu u Varaždinu, 323-329; Šaban: Glazba u slavonskim samostanima u Lanosovićevo vrijeme, 113-121; Šaban; Blažeković: Izvještaj o dvogodišnjem sređivanju triju glazbenih zbirki..., 47.-101. Vidi također Stipčević: *Hrvatska glazbena kultura 17. stoljeća*; Stipčević: Glazbeni barok u Hrvatskoj. Uvodna razmatranja, 7-19.

34 Potvrda ove konstatacije susreće se i u franjevačkoj Marijanskoj provinciji u Ugarskoj (Provincia S. Mariae in Hungaria) u 17. i 18. stoljeću. Usp. Kačić: *Missa franciscana der Marianischen Provinz im 17. und 18. Jahrhundert*, 11.

35 Gabrielli: *Musica e testimoni musicali nel convento dei Francescani di Bolzano*, 15-28.

citat gregorijanskih melodija, ili pak, (što je češće) poglavito u izvorima iz 18. stoljeća misama »nadahnutim« gregorijanskim melodijama koje pjevaju jedan ili rijetko dva solista u izmjeni s orguljama – »con alternanza.«³⁶

Ovaj kompozicijski stil koji često rabi upravo pjevne melodije s dominacijom terci i seksti »constitutiva un fattore di identificazione della comunità francescana«.³⁷ Upravo je taj identifikacijski faktor uporabe terci i seksti u franjevačkim misnim napjevima, kako su pokazala i ostala istraživanja mise *franciscane* srednjoeuropskih regija, postao svojevrsni simbol ekspresije jednostavne zvučnosti čiji su nositelji franjevci. Ta je sonornost zapravo povezana s predodžbom franjevaca koji promiču: jednostavnost, siromaštvo i skromnost. I upravo su te karakteristike vidljive iz sačuvanih dokumenata koji svjedoče o procvatu *cantus fractus* stila u Italiji, srednjoj Europi, pa i Dalmaciji. Brojnost sačuvanih rukopisa s tragovima franjevačke mise označavala je ponos franjevaca na vlastiti stil i glazbeni izričaj koji je Giulia Gabrielli opisala sintagmom »volutamente semplice e povera.«³⁸ To je dokazala opisom ovih misa koje se u sekundarnim talijanskim, dakle ne u glazbenim izvorima, opisuju pojmovima »modo franciscano« ili na latinskom »juxta nostrum morem.«³⁹

O genezi splitskog rukopisa na ovom mjestu samo naznačujemo vezu s mjestom nastanka – Koprom. Daljnja detaljnija istraživanja inventarnih knjiga i sadržaja arhiva u Kopru i Splitu, poglavito glazbenog fundusa, dat će odgovor na mogući itinerer ovoga glazbenog izvora i načina kako je dospio u Split.

Rukopis je pisan goticom, tekst crnom bojom s crvenim rubrikama.

Tip notacije pripada kategoriji crne kvadratne notacije na crvenom tetragramu, tj. na crvenom crtovlju od četiri crte.⁴⁰

Iluminacija rukopisa skromna je i funkcionalna, usmjerena na distinkciju incipita napjeva u odnosu naspram ostalih dijelova teksta. Budući da je riječ o misnoj knjizi, inicijali su mahom uokvireni u pravokutni okvir obojen plavom i zlatnom bojom, dok je prvo slovo napjeva crvenim slovima utisnuto u taj okvir. (Vidi slike 2 i 3.)

Kodeks splitskog Samostana muzikolozima je sadržajno zanimljiv jer osim franjevačkih misa i sekvenci u stilu »l'altro gregoriano« na jedanaestoj stranici donosi prototip napjeva za *cantus fractus* koji nazivamo *Credo cardinalis*.⁴¹ (Vidi sliku 4.)

---

36 Ibid., 22.

37 Gabrielli: Musica e testimoni musicali..., 22; Kačić: Missa franciscana der Marianischen Provinz..., 5-107.

38 Gabrielli: Musica e testimoni musicali..., 22.

39 Usp. Gratl: Franziskanische Musikpflege in der Innsbrucker Hofkirche..., 50-69; Kačić: Repertoire und Aufführungspraxis der Kirchenmusik..., 53-102.

40 Usp. tip pisma i notacije iz Torelli: *L'antifonario del Convento dei francescani di Bolzano*.

41 Gozzi: I prototipi del canto fratto: Credo regis e Credo Cardinalis, 137-154; Miazga: *Die Melodien des einstimmigen Credo...*, 74-77; Gozzi: Alle origini del canto fratto: Il 'Credo Cardinalis', 245-302.

Napjev *Credo Cardinalis* pjevao se za blagdana (Festis Duplicibus). Nalazimo ga u vatikanskim izdanjima gdje je zapisan u relativnoj menzuraciji s ritamske točke gledišta. U ediciji Medicea iz 1614. godine također ga nalazimo u ritamskoj inačici.⁴²

Velik interes za ovaj napjev pokazao je i poznati talijanski teoretičar Franchino Gaffurio navodeći ga sintagmom »Symbolum Cardineum«, kao prototip napjeva koji je primjer *cantus planus* napjeva koji rabi elemente figuralne glazbe: longu, brevis i semibrevis u samom zapisu.⁴³

U svakom slučaju, riječ je o važnom napjevu raširenom po cijeloj Europi, koji se – što je poglavito važno, vrlo često pjevao dvoglasno. Način interpretacije *Credo cardinalisa* bio je prema raširenoj praksi sekundiranja liturgijske melodije.⁴⁴ To dokazuje njegova prisutnost kako u rukopisnim, tako i tiskanim liturgijskim izvorima.

Credo Cardinalis postoji do danas u pet različitih verzija napjeva iz 15. stoljeća.⁴⁵ Verziju koju donosi splitski kodeks nalazimo, primjerice, i u rukopisu iz Padove, Biblioteca capitolare, ms. A20 na strani 85 recto koju je recentno transkibirao Marco Gozzi.⁴⁶ Zanimljivo je da ovaj napjev u dosadašnjim istraživanjima izvora koji pripadaju franjevačkoj provinciji Presvetog Otkupitelja sa sjedištem u Splitu nismo pronašli.

Franjevački izvori splitskog Samostana sv. Frane pripadaju tradiciji Franjevačke provincije sv. Jeronima. Provincija je nastala u okviru stare franjevačke protoprovincije Sv. Serafina koje je subaštinica. »Na generalnom kapitulatu 1393. određeno je da Sklavonska (ili Slovinska) provincija mora svojeg zaštitnika (sv. Serafina–sv. Franju) prepustiti Serafskoj provinciji u Umbriji, a za zaštitnika treba uzeti sv. Jeronima Dalmatinca. Isto tako određeno je da se umjesto naziva »Sklavonska« uvede »Dalmatinska«. Provincija Dalmacije protezala se od Trsta do Drača, a nešto kasnije otvara samostane u Lici i Banovini. No, ovi su i prvi bili na udaru knezova Frankopana, kojima su posjedi konventualaca bili potrebni za vođenje ratova protiv Turaka, a samostani su predani reformiranim opservantima. Ubrzo nakon toga, pod najezdom Turaka, samostani su iščezli. Slično su Turci izbrisali i one južno od Kotora i u unutarnjoj Dalmaciji.

Više stoljeća života i djelovanja franjevac konventualaca ove Provincije uvjetovano je političkim, kulturnim, socijalnim i gospodarskim stanjem koje je nudila ili nametala Venecija. Bilo je i vrlo uspješnih razdoblja, ali i čestih kriznih

42 Usp. Baroffio: *Editio Medicea und Editio Vaticana...*, 87-110.

43 Vidi <http://hostingwin.unitn.it/gozzi/credo%20cardinalis.html>.

44 Cattin: "Secundare" e "succinere": polifonia a Padova e Pistoia nel Duecento, 41-120.

45 Usp. Gozzi: I prototipi del canto fratto: Credo regis e Credo Cardinalis, 142-143. Napjev Credo cardinalis u cantus fractus izvedbi vidi http://www.cantusfractus.org/raph_1/ascolti/credocardinalis1v.htm

46 Usp. Miazga: *Die Melodien des einstimmigen Credo...* Vidi transkripciju padovanske verzije u Gozzi: I prototipi del canto fratto: Credo regis e Credo Cardinalis, 152-154.

vremena, posebno kad je Mletačka Republika u 18. stoljeću zatvarala mnoge samostane.«⁴⁷ Upravo je iz tog razloga tim dragocjeniji nalaz jednoga ovakvog svjedočanstva prisutnosti izvora za *cantus fractus* i u regijama poput Istre gdje je nastao ovaj splitski kodeks. On dokazuje izravne veze s repertoarom u Veneciji u kojoj je pisar ovog splitskog rukopisa Giuseppe d'Andri boravio više od trideset sedam godina.

Slika 2. Primjer inicijala i notacije napjeva iz kantuala Giuseppea D'Andrija (1707.) str. 260-261.

47 Umjetničko naslijeđe franjevača Provincije sv. Jeronima vidi u Fisković: *Milost susreta. Umjetnička baština Franjevačke provincije Sv. Jeronima*. Op. citat: <https://www.ofm-sv-jeronim.hr/tko-smo-mi/pastoralno-djelovanje-2/>, te <http://www.ofmconv.hr/povijest-provincije/>.

Slika 3. Sadržaj kantuala Giuseppea D'Andrija (1707.)

Index.	
In Aspersione Aquæ benedicte.	pag. 1.
Tempore Paschali.	pag. 2.
Kyrie Duplex maius. cum sua Gloria & Credo.	pag. 5.
Kyrie. In Festivitatibus SS. Apostolorum.	pag. 25.
Kyrie. In Dominicis.	pag. 41.
Kyrie. In Dom: Aduen: & Quadrag:	pag. 59.
Kyrie. In Festivitatibus B. M. Virginis.	pag. 72.
Kyrie. In Festivitatibus SS. Angelorum.	pag. 69.
Kyrie. Tempore Paschali.	pag. 106.
Kyrie. In Ascensione Domini.	pag. 125.
Kyrie. In Festo Pentecostes.	pag. 150.
Kyrie. In Festo Omnium Sanctorum Ordinis Nostri.	pag. 154.
Kyrie. In Festivitatibus SS. Martyrum, ac Confessorum.	pag. 170.
Kyrie. In Festivitatibus Sanctarum Virg: & Mart:	pag. 190.
Kyrie. In Dedicatione S. Ecclesie.	pag. 215.
Missa & Kyrie cum sua Sequentia in die Defunctorum.	pag. 230.
Sequentia in die Resurrectione Dñi nri Jesu Xpi.	pag. 255.
Sequentia in die sancto Pentecostes.	pag. 261.
Sequentia in Festo Gloriosis Corporis Dñi nri Jesu Christi.	pag. 266.
Missa de Conceptione B. M. Virginis per Annum.	pag. 261.
Alleluia in Festo SS. Nominis B. M. Virginis.	pag. 268.
Missa in Festo S. Philippi Nerij.	pag. 267.
Missa in Festo S. Ignatij.	pag. 292.
Missa in Festo Septem dolorum B. M. Virginis cum sua Sequentia.	pag. 295.

Slika 4. Credo cardinalis iz kantuala Giuseppea D'Andrija (1707.), str. 11.

nobis. **Q**uoniam tu solus

Sanctus. **T**u solus dominus.

Tu solus Altissimus Iesu

Xp̄te. **C**um Sancto spi

ritu in gloria dei pa

tris. **A**men.

Patrem omnipoten

tem factorem celi & ter

re uisibilium omnium &

inuisibilium. **E**t in unū

ZAKLJUČAK

Prva sondaža splitskoga glazbenog kodeksa u kontekstu vremena i glazbenoga stila fenomena *cantus fractusa* kojemu stilski pripada tek je prva naznaka smjera u kojem treba biti usmjeren nastavak istraživanja splitskog izvora. Na potrebu komparacije hrvatskih izvora s talijanskim kodeksima upozorio je Miho Demović 1984.⁴⁸ naslutivši moguće srodnosti repertoara, ali bez tadašnjih mogućnosti daljnjih komparacija izvan hrvatskih konteksta. Današnje spoznaje o repertoaru talijanskih izvora za *cantus fractus* i jednostavno višeglasje omogućuju nam komparacije i konstatacije podudarnosti različitih regionalnih repertoara, uz lokalne melodijske varijante i posebnosti. Svaki pojedini franjevački samostan, kako u Italiji, tako i u Dalmaciji, Bosni⁴⁹ i Istri⁵⁰ imao je svoj standardni repertoar misnih napjeva koji se susreću u većem broju drugih lokaliteta. Uočljiva je, međutim, trajna prisutnost jedinstvenog repertoara. Za neke se napjeve ne nalaze često identične paralele. Sličnost s padovanskom verzijom iz kodeksa Padova ms. A 20 pohranjenog u Kaptolskoj biblioteci u Padovi zanimljiv je slučaj konkordanci *Credo* napjeva na relaciji Kopar – (Split) – Padova. U velikom broju anonimnih franjevačkih skladateljskih imena koja, proširujući repertoar, unose u svoje kantuale vlastite nove glazbene opuse, na vidjelo izlazi srodnost u stilu i formi oblikovanja stavaka i pjevanja u dvoglasju principom sekundiranja.⁵¹ Idejna bliskost vidljiva je i u načinu promišljanja i realizacije višeglasnog stavka. Pritom se poštuju kontrapunktska pravila epohe i zadanog odnosa prema konsonanci i disonanci, često uz *alternatim* način izvedbe u izmjeni s orguljama i u predominaciji intervala terce i sekste.

Riječ je, dakle, o namjerno kultiviranom jednostavnom izričaju koji konkordira s franjevačkim postulatom jednostavnosti i siromaštva. Taj se postulat u glazbi franjevača zrcali kroz estetiku jednostavne improvizacije, sekundiranja nad temeljnom melodijom proisteklom iz neogregorijanskog repertoara u Italiji zvanog »l'altro gregoriano« ili latinski *cantus fractus*.

LITERATURA:

Balboni, Dante: Nomenclatura per la catalogazione dei libri liturgici, *Ephemerides Liturgicae*, vol. XCIX, br. 6, 1985., 517-524.

Baroffio, Giacomo; Manganelli, Michele (ur): *Il Canto Fratto: un repertorio da conservare e da studiare, Atti dei convegni tenuti a Radda in Chianti dal 1999 al 2004*, Radda in Chianti: Corale S. Niccolò, 2005.

48 Usp. Demović: Rano srednjovjekovno višeglasje u Hrvatskoj, 296-298.

49 Marić: Franjevci orguljaši i orgulje u Bosni..., 6-13; Breko Kustura: Između Italije, Dalmacije i Bosne –Kantuali fra Petra Kneževića..., 601-622.

50 Breko Kustura: Liturgical and chant manuscripts from medieval Istria, 99-104; Breko Kustura: *Kyriale* fra Nicolòa iz Ližnjana (1739.)..., 319-328.

51 Usp. Breko Kustura: Rukopisne liturgijsko-glazbene knjige od 17. do 19. stoljeća, 363-376.

- Baroffio, Giacomo: Editio Medicea und Editio Vaticana: Beziehungen und Unterschiede im Spannungsfeld zwischen Tradition und Erneuerung, *Beiträge zur Gregorianik. Forschung und Praxis*, 44, 2007., 87-110.
- Bottero, Giovanni: *On the Causes of the Greatness and Magnificence of Cities, 1588* (prijevod i uvodna studija: Geoffrey Symcox), Toronto: University of Toronto, 2012.
- Breko Kustura, Hana: Sinjski kantuali fra Petra Kneževića (1767.) u kontekstu »polifonije semplice« i »cantus fractusa« konkordanca u talijanskim izvorima, *Povijesni prilozi*, 34, 2008., 123-142.
- Breko Kustura, Hana: Liturgical and chant manuscripts from medieval Istria, u: *Cantare amantis est, Festschrift zum 60. Geburtstag von Franz Karl Praßl*, ur. Robert Klugseder, Purkersdorf: Verlag Bruder Hollinek, 2014, 99-104.
- Breko Kustura, Hana: *Kyriale* fra Nicolò iz Ližnjana (1739.): Glazbeni dar istarskih franjevaca trogirskim benediktinkama, u: *Benediktinski samostan sv. Nikole u Trogiru: Duhovnost i kultura u okrilju Virgines Dei*, ur. Vanja Kovačić i Jozo Milanović, Trogir: Benediktinski samostan sv. Nikole, 2014., 319-328.
- Breko Kustura, Hana: Rukopisne liturgijsko-glazbene knjige od 17. do 19. stoljeća, u: *Gospodin Vam dao mir, Monografija franjevačke Provincije Presvetog Otkupitelja sa sjedištem u Splitu*, gl. ur. Luka Tomašević, Split: Franjevačka Provincija Presvetog Otkupitelja, 2017., 363-376.
- Breko Kustura, Hana: Između Italije, Dalmacije i Bosne – Kantuali fra Petra Kneževića (Sinj – Visovac 1767./1768.), *Matija Divković i kultura pisane riječi*, sv. II, Zbornik radova sa znanstvenog skupa održanog 1.-3. prosinca 2016., Sarajevo-Zagreb, ur. Dolores Grmača, Marijana Horvat, Marko Karamatić, Sarajevo; Zagreb: Kulturno-povijesni institut Bosne Srebrene; Hrvatska sveučilišna naklada, 2017., 601-622.
- Caprin, Giuseppe: *L'Istria Nobilissima di Retaggio del passato e patrimonio artistico-culturale della penisola istriana* (Parte II), Trst: Schimpf editrice, 1907.
- Cattin, Giulio: "Secundare" e "succinere": polifonia a Padova e Pistoia nel Duecento, *Musica e storia*, 3, 1995., 41-120.
- Chronologia Historico-Legalit Seraphici Ordinis*, Venecija, 1718.
- Cvekan, Paškal: Franjevačko zakonodavstvo o pjevanju i orguljama u 17. i 18. stoljeću, u: *Glazbeni barok u Hrvatskoj, Zbornik radova sa simpozija održanog u Osoru 1986. godine*, ur. Ennio Stipčević, Osor: Osorske glazbene večeri, 1989., 145-154.
- Demović, Miho: Rano srednjovjekovno višeglasje u Hrvatskoj, *Bašćinski glasi*, 3., 1994., 261-338.
- Gabrielli, Giulia: Il manoscritto 327 della Fondazione Biblioteca San Bernardino di Trento, u: *Il canto fratto: l'altro gregoriano, Atti del Convegno internazionale di studi, Parma-Arezzo*, 3-6 dicembre 2003, ur. Marco Gozzi i Francesco Luisi, Roma: Torre d'Orfeo, 2005, 93-120.
- Gabrielli, Giulia: *Il canto fratto nei manoscritti della Fondazione Biblioteca S. Bernardino di Trento*, Patrimonio storico e artistico del Trentino, 28, Trento: Provincia autonoma di Trento – Soprintendenza per i Beni librari e archivistici, 2005.
- Gabrielli, Giulia: *I manoscritti liturgico-musicali di Bolzano: secoli XIII-XIX*, Bibliotheca Mediaevalis, 3, Lucca: Libreria Musicale Italiana, 2015.
- Gabrielli, Giulia: Musica e testimoni musicali nel convento dei Francescani di Bolzano, u: Torelli, Daniele: *L'Antifonario del convento dei Francescani di Bolzano*, Monumenta Liturgiae et Cantus, III, ur. G. Gabrielli i M. Gozzi, Lucca: Libreria musicale Italiana, 2016, 15-28.

- Gianni, Andrea: Di un miniatore capodistirano della fine del saec. XVII, *Pagine istriane periodico scientifico letterario-artistico*, sv. 8, 1910, 45-48.
- Gozzi, Marco: Il canto fratto nei libri liturgici del Quattrocento e del primo Cinquecento: l'area trentina, *Rivista italiana di musicologia*, XXXVIII/1, 2003., 3-40.
- Gozzi, Marco; Luisi, Francesco (ur.): *Il canto fratto: l'altro gregoriano: Atti del Convegno internazionale di studi*, Parma – Arezzo, 3-6 dicembre 2003, *Miscellanea Musicologica*, 7, Roma: Torre d'Orfeo, 2005.
- Gozzi, Marco: Canto gregoriano e canto fratto, u: Gabrielli, Giulia: *Il canto fratto nei manoscritti della Fondazione Biblioteca S. Bernardino di Trento*, Patrimonio storico e artistico del Trentino, 28, Trento: Provincia autonoma di Trento - Soprintendenza per i beni librari e archivistici, 2005, str. 20-21, 27-29, 33-35.
- Gozzi, Marco: Credo in canto fratto nelle biblioteche trentine (referat 3. kongresa o temi »Cantus fractus«), Radda in Chianti, 14.-15. 9. 2002. Tekst dostupan na internetu: <http://www.cantofratto.net/gozzi.html> (zadnji put mijenjano 23. 9. 2005).
- Gozzi, Marco: Alle origini del canto fratto: Il 'Credo Cardinalis', *Musica e Storia*, XIV/2, 2006., 245-302.
- Gozzi, Marco: Prefazione, u: Gozzi, Marco (ur.) *Cantus fractus italiano: un'antologia*, *Musica Mensurabilis*, 4, Hildesheim: Georg Olms Verlag, 2012., 1-40.
- Gozzi, Marco (ur.): *Cantus fractus italiano: un'antologia*, *Musica Mensurabilis*, 4, Hildesheim: Georg Olms Verlag, 2012.
- Gozzi, Marco: I prototipi del canto fratto: Credo regis e Credo Cardinalis, u: Gozzi, Marco (ur.): *Cantus fractus italiano: un'antologia*, *Musica Mensurabilis*, 4, Hildesheim: Georg Olms Verlag, 2012., 137-154.
- Gratl, Franz, Franziskanische Musikpflege in der Innsbrucker Hofkirche von der Grundung bis zur Klosteraufhebung in Josephinischer Zeit, *Wissenschaftliches Jahrbuch der Tiroler Landesmuseen*, 5, 2012, 50-69.
- Kačić, Ladislav: Missa franciscana der Marianischen Provinz im 17. und 18. Jahrhundert, *Studia musicologica Academiae Scientiarum Hungaricae*, 33, 1991., 5-107.
- Kačić, Ladislav: Repertoire und Aufführungspraxis der Kirchenmusik in der Franziskanerprovinzen Mitteleuropa im 17.-18. Jahrhundert, *Musicologica Istopolitana*, I, 2002., 53-102.
- Marić, Mirko; Breko Kustura, Hana; Mihanović Salopek, Hrvojkja: *Fra Petar Knežević – Gospin pjesnik i glazbenik*, Sinj: Franjevačka provincija Presvetog Otkupitelja Split i Matica hrvatska ogranak Sinj, 2017., 33-82.
- Marić, Mirna: Franjevci orguljaši i orgulje u Bosni od druge polovice sedamnaestoga do dvadesetoga stoljeća, *Muzika*, IX, br. 1 (25), 2005, 6-13.
- Miazga, Tadeusz: *Die Melodien des einstimmigen Credo der Römisch-katholischen Kirche: eine Untersuchung der Melodien in den handschriftlichen Überlieferungen mit besonderer Berücksichtigung der pölnischen Handschriften*, Graz: Akademische Druck, 1976., 74-77.
- Palazzo, Eric: *Histoire des livres liturgiques. Le Moyen Age, des origines au XIII siecle*, Paris: Beauchesne, 1993.
- Riemann Musik Lexikon*, Sachteil, Mainz: Schott's Söhne, 1967., 146.
- Roščić, Nikola Mate, *Samostan sv. Frane u Splitu, Povijesni pabirci*, Zagreb, Split: Hrvatska provincija sv. Jeronima franjevaca konventualaca, 2012.
- Schematismo dell Imperiale regio litorale Austriaco-Illirico*, Trieste: Stampato dagli Eredi Coletti, 1827.
- Soldo, Josip Ante: *Sinjska krajina u 17. i 18. stoljeću*, knjiga 2, Sinj: Ogranak Matice hrvatske

- u Sinju, 1997.
- Stipčević, Ennio: *Hrvatska glazbena kultura 17. stoljeća*, Split: Književni krug Split, 1992.
- Stipčević, Ennio: Glazbeni barok u Hrvatskoj. Uvodna razmatranja, u: *Glazbeni barok u Hrvatskoj, Zbornik radova sa simpozija održanog u Osoru 1986. godine*, ur. Ennio Stipčević, Osor: Osorske glazbene večeri, 1989., str. 7-19.
- Šaban, Ladislav: Glazba u franjevačkom samostanu u Varaždinu, *Varaždinski zbornik, 1181-1981*, Varaždin: JAZU, 1983., 323-329.
- Šaban, Ladislav: Glazba u slavonskim samostanima u Lanosovićevo vrijeme, *Zbornik o Marijani Lanosoviću*, Osijek: Zavod za znanstveni rad JAZU, 1985., 113-121.
- Šaban, Ladislav; Blažeković, Zdravko: Izvještaj o dvogodišnjem sređivanju triju glazbenih zbirki i o pregledu glazbenih rukopisa i knjiga u franjevačkim samostanima u Slavoniji i Srijemu, *Arti musices*, 11/1, 1980., 47-101.
- Torelli, Daniele: *L'antifonario del Convento dei francescani di Bolzano*, (Monumenta Liturgiae et Cantus, 3, ur. G. Gabrielli i M. Gozzi), Lucca: Libreria musicale Italiana, 2016.
- Vogel, Cyrille: *Introduction aux sources de l'histoire du culte chrétien au Moyen Age* (Biblioteca degli Studi medievali, 1), Spoleto-Torino, 1966.
- Wolf, Johannes: *Handbuch der Notationskunde*, pretisak prvog izdanja iz 1913. i 1919., Hildesheim: Olms Verlag, 1963., 146.-171.

MREŽNI IZVORI

- <http://www.cantofratro.net> (zadnji put mijenjano u 23. 9. 2005.)
- http://www.cantusfractus.org/raph_1/kyriali.htm
- <http://www.cantusfractus.org/> (zadnji pristup 20. 03. 2016.)
- http://www.cantusfractus.org/raph_1/ascolti/credocardinalis1v.htm
- http://www.cantusfractus.org/raph_1/manoscritti/FC_084.htm#nota_FC084
- http://www.cantusfractus.org/raph_1/manoscritti/FC_040.htm#nota_FC040
- http://www.cantusfractus.org/raph_1/manoscritti.htm (zadnji pristup 15. 3. 2016.)
- <http://hostingwin.unitn.it/gozzi/credo%20cardinalis.html>
- https://www.hrstud.unizg.hr/hrvatski-latinitet/znanost/niz_tih_pregaoci
- <http://www.kuhac.net/bibliografija2.html>
- <http://www.nuovabibliotecamanoscritta.it/StampaManoscritto.html?codice=18652>
- <https://www.ofm-sv-jeronim.hr/tko-smo-mi/pastoralno-djelovanje-2/> <http://www.ofmconv.hr/povijest-provincije/>

SUMMARY

TESTIMONY OF RHYTHMIC CORAL (*CANTUS FRACTUS*) FROM THE FRANCISCAN MONASTERY IN SPLIT: CHANT BOOK BY GIUSEPPE D'ANDRI FROM 1707

This paper presents the first repertory insight into the up to now unknown codex kept in the archive of the Franciscan Monastery in Split (“Sveti Frane na Obali”) dated in 1707. Its repertory consists of Gregorian chant items, but also of the *cantus fractus* ones. Of particular importance is the prototype of the European phenomenon of *cantus fractus* – *Credo cardinalis*, which is found in this chant book kept in Split. This item is to be found in other European manuscripts too, from the late 13th century onwards, where it was transmitted in unanimous form, with minor differences. We find it in contemporary Vatican manuals, known as *Credo IV*. Other Dalmatian sources for *cantus fractus*, investigated recently, do not transmit the *Credo cardinalis* chant. This manuscript found in Split, is one of the few examples of the unified version of *Credo cardinalis*. The author presents the typology of the liturgical book, its content and notation and detects the name of its scribe – i.e. Giuseppe d’Andri, Franciscan friar from Koper (Istria, today Slovenia).

Keywords: Giuseppe d’Andri, *cantus fractus*, *Credo cardinalis*, Monastery of St. Francis “na Obali”, Chant book, 1707, Split